

Naziv prakse:

#FraudOff!

Kategorija prakse:

- kultura borbe protiv prijevvara

Podaci za

kontakt:

Zemlja:

Latvija

- Ministarstvo financija Republike Latvije
- <https://atkrapiess.lv/en/>
- info@fm.gov.lv

Suzbijeni rizici od prijevvara

Ova praksa nije usmjerena na konkretni rizik od prijevvara, već je riječ o inicijativi za stvaranje svijesti o problemu prijevvara u zemlji.

Kontekst i ciljevi

#FraudOff! je pokret protiv prijevvara osmišljen 2017., u okviru kojeg se informativnom kampanjom na društvenim mrežama javnost upoznaje s problemom prijevvara. Kampanja je usmjerena na preventivne mjere, javnost se informira o svojoj ekonomiji i prijevvari i o njihovim negativnim posljedicama za pojedince i za sveukupni prosperitet u zemlji. Dugoročni je cilj inicijativom postići nultu toleranciju u pogledu prijevvara u latvijskom društvu.

Kampanja se temelji na zajedničkom djelovanju javnih institucija, poduzetnika, socijalnih partnera i svih članova društva u borbi protiv prijevvara. Svi građani Latvije, latvijska poduzeća i organizacije pozvani su da sudjeluju u pokretu protiv prijevvara. Glavni je alat inicijative #FraudOff! to da javne i privatne institucije upotrebljavaju njezin logo. Pristaše pokreta poziva se da upotrebljavaju marku kampanje u svakodnevnoj komunikaciji.

Inicijativa je osmišljena po uzoru na inicijativu Europske komisije i OLAF-a da se proglasi europski „dan borbe protiv prijevvara“, koja je latvijsko Ministarstvo financija potaknula na razvijanje šire nacionalne komunikacijske kampanje. Otkrivanje i istraživanje prijevvara često su dugi i skupi postupci, a ulaganje u prevenciju, komunikaciju i informiranje moglo bi imati veći i dugoročniji učinak, a uz to i puno nižu cijenu.

Opis prakse

#FraudOff! Prva je inicijativa takve vrste u Latviji. Kampanja je zamišljena tako da dopre do velikog broja ljudi koji se koriste društvenim mrežama i drugim komunikacijskim kanalima. U prvoj je godini pokret bio usmjerena na lažnu robu jer je velik dio društva dobro upućen u tu temu i lako je njome privući pozornost ljudi. Pokret je 2018. posebno bio usmjeren na pojedince između 16 i 24 godine starosti te ih se informiralo o rizicima od prijevvara i pojedinostima koje moraju znati kada stupaju u radni odnos. Osnovna ideja kampanje 2019. bila je prijavljivanje prijevvara jer je te godine u Latviji donesen Zakon o zviždačima.

Ministarstvo financija prvo je provelo anketu o predodžbi ljudi o prijevvari. Rezultati su pokazali da ljudi smatraju da je razina nepoštenja u zemlji visoka, a prijevvarne aktivnosti često su prihvaćene kao uobičajene. Bio je to glavni argument za ulaganje u kampanju kojom bi se stav ljudi usmjerio prema aktivnom odbacivanju prijevvarnog ponašanja.

Uz potporu Ministarstva financija i financiranje u iznosu od 10 000 EUR Ministarstvo je angažiralo društvo za odnose s javnošću da osmisli kampanju te je poduzelo korake u nastavku:

Definicija pojma „NE prevvari“

#Atrāpies! („NE prevari!”) je neologizam koji je nastao zamjenom prefiksa „ne-” prefiksom „at-” kojim se označava da je radnja usmjerena unatrag ili ustranu. Uskličnikom se označava da je glagol u imperativu. To je poziv na otpor i sprečavanje prijevare te je odabran kao naziv kampanje.

Definicija strategije

U uskoj suradnji s kabineto ministara i društvom za odnose s javnošću tim inicijative #FraudOff! razvio je komunikacijsku strategiju i četverogodišnji plan.

Glavni cilj bio je upotreba jednostavnih poruka i primjera koji su ljudima bliski i koji će privući njihovu pozornost. Kampanjom se nastojao istaknuti učinak prijevare na pojedince i čitavu zemlju, a ne obrazovati o definicijama prijevare.

Stvaranje mreže

Zbog postojeće mreže Ministarstva kampanja je jednostavno privukla više od 20 javnih institucija i partnera koji su sudjelovali u kampanji protiv prijevare.

Glavni su partneri inicijative ministarstva i državna tijela, kao što su:

- Ministarstvo financija
- Ministarstvo unutarnjih poslova
- Ministarstvo gospodarstva
- Državna porezna uprava
- Državna policija
- Ured za sprečavanje i suzbijanje korupcije
- Vijeće za konkurentnost
- Ured za praćenje nabave i drugi, kao i
- Transparency International Latvija.

Latvijska tijela za izvršavanje zakonodavstva dodatno su poduprla inicijativu #FraudOff 2018.

Tiskovna konferencija

Da bi se kampanja isticala u odnosu na prethodne vladine projekte, tim inicijative #FraudOff! suzdržao se od objave informacija o inicijativi u obliku priopćenja za javnost ili članaka prije organizacije tiskovne konferencije povodom pokretanja kampanje. Tiskovna konferencija privukla je veliku pozornost zbog elementa iznenađenja, a provokativna upotreba slogana zajamčila je visoku zastupljenost u medijima.

Internetska stranica

U okviru kampanje #FraudOff! izrađena je namjenska internetska stranica koja sadržava informacije o ciljevima inicijative i razini prijevare i korupcije u Latviji. Na njoj su navedeni i praktični savjeti za javnost o područjima osjetljivima na prijevaru u svakodnevnom životu, npr.:

- što je dobro znati prije sklapanja ugovora o radu s mogućim poslodavcem
- kako se provjerava plaća li poslodavac porez
- s kojim bi se propisima o sigurnosti na radnom mjestu trebalo upoznati
- kako se prepoznaje lažno markirani proizvod
- kako se prepoznaje lažan novac
- što je dobro znati o označivanju hrane.

Nadalje, u okviru kampanje objašnjava se kako se prijevara može prijaviti nadležnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva u slučaju sumnje ili saznanja o konkretnom slučaju prijevarne aktivnosti. Prijevara se može prijaviti i na internetskoj stranici inicijative #FraudOff!.

Društveni mediji i komunikacijska kampanja

Kako bi se bolje informiralo i doprlo do što većeg broja ljudi, tim inicijative #FraudOff! obratio se utjecajnim osobama na društvenim mrežama koji su pristali poduprijeti kampanju tako da na svojim računima društvenih mreža govore o kampanji i objavljuju videozapise na kojima pokazuju proizvode i slogan.

Tijekom latvijskog tjedna mode brojne su slavne osobe zamoljene da nose lažnu robu i privlače na sebe pozornost naljepnicama s logom #FraudOff! kako bi se pozornost javnosti skrenula na krivotvorenje robe.

Građane se poticalo na to da upotrebljavaju oznake #Atrkāpies! i #Fraudoff!, kao i #viltotaiszaķis, što se prevodi kao #lažanšik.

Druga komunikacija odnosila se na postere sa „superjunacima” i kodovima QR koji, kad ih se skenira, vode na videozapis o kampanji. Videozapis je izradila državna policija radi dodatnog informiranja o tome kako policija pronalazi lažnu robu. Poveznica je usmjeravala i na internetsku nagradnu igru u kojoj su sudionici trebali pogoditi koja je roba lažna kako bi za nagradu osvojili proizvode kampanje.

Uključenost privatnih društava

Pokret protiv prijevara uključivao je i privatne organizacije koje javno iskazuju nultu toleranciju na prijevaru i lažnu robu. Na internetskoj stranici pokreta mogu se preuzeti posteri kampanje, vizualni materijali za internetske stranice i društvene mreže te se može prijaviti za posebne naljepnice koje se mogu postaviti na vrata društva, institucije ili trgovine. Organizatori ističu da marka pokreta ne služi kao oznaka kvalitete, već pokazuje stav organizacije ili pojedinca o nultoj toleranciji na prijevarne aktivnosti. Za trgovce to je i prilika da pokažu da prodaju originalne proizvode, a ne krivotvorene.

Sudjelovanje u javnim događanjima

U okviru kampanje #FraudOff! postavljeni su informativni štandovi na raznim javnim događanjima, npr. na Festivalu demokracije LAMPA ili na Konferenciji mladih, kako bi se ljudi informirali o problemima.

Sudjelovanje u obrazovnim inicijativama

Tim kampanje #FraudOff! bio je aktivan u školama i na sveučilištima, npr. u školskoj inicijativi u kojoj su učenici izrađivali i prodavali svoju robu te su im članovi tima kampanje #FraudOff! govorili o lažnoj robi i o prijevari općenito.

Jedinstvena obilježja

- upotreba društvenih medija i utjecajnih osoba na društvenim mrežama
- uključenost raznih javnih i privatnih institucija
- komunikacijska kampanja u kojoj su se koristili posteri, naljepnice, majice s kapuljačom itd.

Ishodi i rezultati

Pokret #FraudOff! smatra se uspjehom u Latviji i izvan nje. Dobitnik je prestižne nagrade Golden World Awards 2018. Međunarodne udruge za odnose s javnošću (IPRA) za najbolji koncept i komunikacijsku kampanju.

Inicijativom #FraudOff! uspješno su se ujedinila javna tijela, poduzetnici, socijalni partneri i šira javnost u razumijevanju i suzbijanju prijevare. Javnost se senzibilizirala za problem sive ekonomije i prijevare te o njihovim negativnim posljedicama na pojedince i gospodarstvo općenito.

Ključni čimbenici za uspjeh

- potpora Ministarstva financija
- upotreba mreže radi pridobivanja potpore raznih javnih institucija
- organizacija tiskovne konferencije kao „element iznenađenja” u pokretanju inicijative
- potpora utjecajnih osoba na društvenim mrežama i poznatih osoba

Zabilježeni izazovi i stečena iskustva

U početku inicijativa je nailazila na otpor pojedinaca koji su tvrdili da je to samo rasipanje novca. Međutim, sveukupno su reakcije izrazito pozitivne.

Nakon uspješnog pokretanja inicijative i vrlo pozitivnih povratnih informacija pokazalo se da je teško zadržati pozornost ljudi. Fokus inicijative #FraudOff! mijenjao se svake godine kako bi se zadržao ostvareni zamah; u budućnosti je moguće smanjenje prisutnosti u javnosti i preusmjerenje na obrazovne inicijative.

Jedno je od stečenih iskustava to da za uspješnu kampanju nije potrebna znatna sredstva. Za širenje poruke ključan je odabir komunikacijskih kanala i mreža, koje su uglavnom besplatne ili isplative.

Mogućnost prijenosa

Slična komunikacijska kampanja može biti vrlo utjecajna ako zemlja osigura sličan doseg s pomoću raznih mreža i društvenih medija.

Svaka bi zemlja prvo trebala procijeniti kojim se problemom želi pozabaviti. Može se provesti anketa radi definiranja jasne ciljne skupine te se mogu angažirati komunikacijski stručnjaci u osmišljavanju odgovarajućih sredstava komunikacije.